

GIỚI THIỆU VÀI SỐ LIỆU XA XUA VỀ NƯỚC TA

Hoàng Minh Thiện

Nước ta ngày nay so với thời bắc thuộc vốn gồm phần lớn là ba quận: Giao chỉ, Cửu châu và Nhật nam vì thế khi hình dung và suy tưởng về quá khứ đất nước chúng ta cần tìm hiểu cả ba đơn vị hành chính trong thời bắc thuộc này. Vào thời nhà Nguyễn (hình

thể nước ta đã cơ bản như ngày nay) có học giả nổi tiếng là Nguyễn Văn Siêu, hiệu Phương Đình, đã sưu tầm nhiều tài liệu trong nước và từ Trung Quốc để viết cuốn "**Phương Đình Dư Địa Chí**" (Nhà xuất bản Văn hoá Thông tin, phát hành năm 2001),

Thông tin Khoa học Thống kê số 2/2004 - Trang 25

trong cuốn sách này ông có đưa ra một vài số liệu rất đáng chú ý về thời nước ta còn là ba quận bắc thuộc như trên mà chúng tôi cho rằng đây là các số liệu thống kê xa xưa nhất về dân tộc ta, chúng tôi xin giới thiệu để bạn đọc tham khảo.

Trong phần Địa Chí Tiền Biên, mục Tiền Hán Thư Địa Lý Chí của cuốn Phương Đình Dư Địa Chí (trang 20) có viết:

“Giao Chỉ quận: 92440 hộ, 746237 khẩu...”

“Cửu Chân quận: 35742 hộ, 166113 khẩu...”

“Nhật Nam quận: 15460 hộ, 69485 khẩu...”

Như tên đề là phần “tiên biên” (*khi nước ta chưa có biên chép sử*) nên chắc là Nguyễn Văn Siêu sưu tầm từ sử liệu của Trung Quốc song không thấy ghi chép về nguồn trích. Như vậy trước thời Hán, tức là khoảng hơn 200 năm trước công nguyên (nhà Hán bắt đầu bằng Hán Cao Tổ xưng đế năm 202 trước công nguyên), tức là cách nay hơn 2200 năm, nước ta có khoảng 1 triệu khẩu (**981835 khẩu**) gần 150 nghìn hộ (**143642 hộ**). Tính bình quân mỗi hộ có gần 7 khẩu (6,84); tuy nhiên từ số liệu trên chúng ta có thể tính ra: số khẩu bình quân theo từng quận, cơ cấu hộ và cơ cấu khẩu theo quận như trong biểu sau:

Quận	BQ khẩu Hộ (khẩu)	Cơ cấu theo hộ (%)	Cơ cấu theo khẩu (%)
Giao Chỉ	8,07	63,3	76,0
Cửu Chân	4,65	24,4	16,9
Nhật Nam	4,49	10,8	7,1
Chung	6,84	100,0	100,0

Trong thời gian này chắc chắn các số liệu trên chỉ thống kê được ở những vùng dân cư tập trung và trong vòng kiểm soát của phong kiến phương bắc nên có thể không đầy đủ; thêm nữa ở đây các tính toán bình quân cho thấy có sự khác biệt lớn giữa quận Giao Chỉ và hai quận còn lại: số khẩu bình quân một hộ lớn gần gấp đôi! Phải chăng là có nhầm lẫn nào đó ở đây? hay Giao Chỉ là vùng đất phát triển hơn và ảnh hưởng của lối sống nhiều thế hệ trong một hộ, hay một hộ ở Giao chỉ này là tính cả những thị tộc? Còn hai quận Cửu chân và Nhật nam rõ ràng là hộ chỉ hai thế hệ là chủ yếu (bố, mẹ và khoảng 2-3 con); Như thế rõ

ràng đã có sự khác biệt nhất định về hình thái xã hội hoặc sự phát triển giữa Giao Chỉ với Cửu Chân và Nhật Nam vào thời gian đó. Các tính toán theo cơ cấu cũng cho thấy có sự không đồng nhất về xã hội giữa các Quận thể hiện ở sự khác nhau giữa kết quả của hai tính toán trên; điều này cũng có nghĩa các tính toán suy rộng theo thời gian sử dụng số liệu này cũng cần suy xét kỹ lưỡng trước khi áp dụng.

Những thời gian sau này các nhà cầm quyền phong kiến nước ta thường chỉ thống kê số hộ và số đinh nhằm cho mục tiêu thu thuế và tuyển quân nên số khẩu

thường ít được nhắc đến, vì thế chúng tôi cho rằng mấy số liệu này dù chưa thật chính xác nhưng cũng có thể sử dụng ở

mức độ nào đó cho việc tìm hiểu quá trình phát triển của dân tộc và đất nước ta trong lịch sử■